

איש לרעהו

לקט אמרות חז"ל
רעיונות, עובדות
והנהגות מגדולי
ישראל,
על מדות טובות
שמביאות לאהבת
הזולת הנלמדות
מפרשת השבוע

ליקוט ועריכה: יצחק בן אהרן
כל הזכויות שמורות למכון אהבת אמת
אסור להעתיק, לצלם ולהדפיס בלי רשות בכתב

מכון אהבת אמת – המרכז להעמקת ערכי אהבת הזולת

ע"ש ר' עבי יהודה דומוביץ ז"ל – רח' אבן עזרא 2 ירושלים 9242402
טל: 02-5671812 פקס: 077-7671812 דוא"ל: paypal: ahavemet@012.net.il

שבת קודש ב מנחם אב תשפב: הדלקת נרות: ירושלים: 7:03 תל-אביב: 7:18 חיפה: 7:11 מוצאי שבת: ירושלים: 8:18 תל-אביב: 8:20 חיפה: 8:21 ר"ת: 8:54

פרשת מסעי

איסור חנופה

"איך להציל בלי להחניף..."

סיפר הגאון רבי אלחנן וסרמן זצ"ל: בשנת תרס"ג כשעלתה עיירת ראדין באש, הקים החפץ חיים וועדת הצלה, כדי להקים מחדש את העיירה ולשקם את המשפחות. בין היתר שלח קריאת עזרה לעיתונים שונים. הוא נזקק אז לכתוב לעורך עיתון שהיה ידוע כאפיקורס. ולכן התלבט בזה קשות: מצד אחד עשויה הפרסומת בעיתון להכניס סכום הגון עבור המשפחות השבורות. אך מאידך גישתו הרי כדי שיסכים העורך לסייע בתעמולה, צריך להחניף לו. באיזה תוארים הוא יפנה לרשע הזה?

מספר ימים של ספיקות עברו על הח"ח, עד שמצא ביטוי מתאים שיתקבל בהבנה אצל העורך, וגם לא יעניק לו תארי שקר וחנופה. גם לאחר שכבר שלח את המכתב מכתב קריאת ההצלה, עדיין דאג הח"ח, שמא בכ"ז לא נזהר די הצורך והחניף לרשע בסגנון שלא היה בו משום הכרח.

הח"ח חייו ופעלו

מכתב ללא חנופה...

מעשה אירע בת"ח שנזקק לנסוע עם ילדו לטיפול רפואי בבית חולים בחו"ל. ביקש הלה עזרה מהגאון **רבי יחזקאל אברמסקי זצ"ל** שישפיע על מקורביו שיסייעו בידו כאשר יגיע לעיר בה נמצא בית החולים.

כמובן שרבי יחזקאל נרתם מיד לעזרתו. הוא נזכר ברבה של קהילה הסמוכה למקום, שהיה פעם תלמידו ויש לו עליו השפעה. ישב והחל בכתיבת האיגרת בה פניה נרנשת להשיג עזרה לאורו ת"ח. אלא שמיד בתחילת הכתיבה נזכר שאותו רב אליו הוא פונה, אין רוח חכמים נוחה הימנו עד כדי שא"א לתארו בתואר "הרב".

לא ידע רבי יחזקאל לשית עיצות בנפשו: לכתוב "הרב" א"א שהוא נגד האמת, וממילא כל שבח כזה לאדם שאינו ראוי לו, יש בו משום חנופה, ואילו לפנות אליו ללא תואר כלל, גם זה אי אפשר...

כמו תמיד היתה גם הפעם תפלתו שגורה לו על פיו, וכבן המתחטא לפני אביו, שם יהבו על בוראו, ומן השמים השיאו לו עיצה טובה: המכתב נכתב בשפה האגלית, והפניה היתה ממילא בתואר "ראב"י", וכידוע תואר זה אינו מוסב דווקא על מי שראוי להקרא רב.

חשוקי חמד

לא להחניף לרשע [ולא לשבחו על מעשיו הרעים כדי למצוא חן בעיניו]!

נלמד מהפסוק: "ולא תחניפו את הארץ אשר אתם בה כי הדם הוא יחניף את הארץ" (פרק לה-לג)

ואמרו חז"ל בספרי: ולא תחניפו את הארץ – הרי זו אזהרה לחניפין. וכתב בספר יראים (סימן נה): צוה יוצרנו בפרשת ואלה מסעי "ולא תחניפו את הארץ" וסמך ליה "ולא תטמא את הארץ" מאלו למדנו שהחניף נקרא מטמא את הארץ ועובר בשני לאוין "ולא תחניפו" ו"לא תטמא" וגורם לשכינה שתסתלק מישראל.

מספרים חז"ל בגמרא (ברכות כח). שכאשר העבירו את רבן גמליאל מנשיאותו וביקשו למנות תחתיו את רבי אלעזר בן עזריה, הלך רבי אלעזר להמלך באשתו, ואמרה לו "דלמא מעבירין לך". כלומר: כשם שהעבירו את רבן גמליאל עלולים הם להעביר גם אותך מהנשיאות.

השיב לה רבי אלעזר "למשמש איניש יומא חדא בכסא דמורקא ולמחר ליתבר" [=ישתמש אדם יום אחד בכוס זכוכית יקרה, אף אם תשבר למחרת]. והיינו, שכדאי להיות נשיא אפילו לזמן מועט.

תשובתו של רבי אלעזר לכאורה תמוהה: וכי היה כל כך מתאוה לשררה עד שכדאי לו אפילו יום אחד? ולאידך גיסא יש לתמוה על טענתה של אשתו: מה רע להיות נשיא אפילו רק יום אחד, הרי זה יותר טוב מכלום?!

ביאור נאה בזה הביא הגאון **רבי יוסף שאול נתנזון זצ"ל** (בעל השואל ומשיב): אשתו של רבי אלעזר טענה לו כי לאחר שימננהו לנשיא יהיה שרוי כל הזמן בחשש שמא יעבירו גם אותו מנשיאותו, וזה עלול לגרום לו להחניף לאלו שמיננהו, ואז יצא שכרו בהפסדו.

על כך השיב לה רבי אלעזר שאין חשש פן יחניף להם, משום שאין לו כל תאוה להשאר בשררה הזו, וזהו שהביא לה את המשל מכוס הזכוכית, כי די לו גם אם רק יום אחד יהיה בנשיאותו, ובלבד שלא להחניף.

לדעת המאירי (בפירושו לגמרא סוטה מא): כל שמחניף את הרשע לשבחו בדברים המקולקלים היוצאים מתחת ידו, הרי הוא כמוהו, שהרי השומעים סומכים עליו ונגררים אחרי מעשיו הרעים. ומה שאמרו מותר להחניף את הרשעים בעולם הזה, פירושו לכבדם במקום שאין בו חילול ה', ואף זה לכוונה שלא יזיקוהו. ואף יעקב אבינו כשהחניף לעשיו מפני יראת היזיקו, אף הוא נתכוון לאיים עליו להטיל אימתו עליו.

עלון "איש לרעהו" פרשת מסעי הוקדש לעילוי נשמת האשה החשובה

מרת דאלא נחמה בת ר' שמואל משה מנדל-פישר ע"ה

שיום היארצייט חל ביום ד' מנחם אב

הוקדש ע"י הילדים משפ' אסתר בילדר-כני ברק, משפ' מרדכי מנדל-וינה, משפ' יצחק פישר-פתח תקוה, משפ' יפה הרשקוביץ-נהלים

להסתפק במה שחננו השי"ת ולא לרדוף אחר המותרות!

נלמד, בדרך רמז, מהפסוק: "ויכתוב משה את מוצאיהם למסעיהם עפ"י ה' ואלה מסעיהם למוצאיהם" (פרק לג-ב)

מלמדינו הכתוב שיסתפק האדם במה שהכרחי לו ביותר, ואל יבקש המותרות הן באכילה והן בלבוש. שזהו היסוד למי שרוצה לזכות בכתר תורה ולעבוד את השי"ת. הוא שנאמר "ויכתוב משה את מוצאיהם למסעיהם על פי ה'" - כלומר אם תהיינה ההוצאות לצורך המסע לעולם הבא, - זהו עפ"י ה', ואלה "מסעיהם למוצאיהם" - המסעות של האדם לטלטולו ממקום למקום צריכים להיות "למוצאיהם" - רק להוצאות ההכרחיות ולא להתעשר ולמלא תאוותיו. (עפ"י מעם לועז - כסף נבחר)

ההסתפקות במועט, לא רק לעולם הזה היא טובה ומועילה אלא גם לעולם הבא! וכפי שכתב רבינו יוסף חיים מבגדד זצ"ל (בספרו חסדי אבות) כי יש לו להסתפק במועט רווח גדול בעלמא דקשוט, לפי מה שכתוב בספר משפט צדק, כי ידוע שהקב"ה מעניש במדה כנגד מדה.

מעשה, כאשר יגיע לעולם האמת אדם שלא היה לו כלל מדת ההסתפקות בעולם הזה, אלא הרבה במותרות בריבוי אכילה ושתייה ובמלבושים רבים ויקרים, יתבע ממנו הקב"ה: הראה לנו תורה ומצוות שהרבית בעולם הזה. ואז ישחר משחור תארו כי בוודאי אין בידי תורה ומצוות כפי חיובו בעולם הזה. ויוצא דינו קשה רח"ל.

ואולם אם חי האדם במדת ההסתפקות ולא היה נבהל לקנות הון. אזי אחרי פטירתו אומר הקב"ה לבית דין של מעלה להקל בדינו, כשם שהוא הסתפק במועט בעולם הגשמי שהטבתי עמו, והיה נחשב בעיניו המעט להרבה, כך מעט התורה והמצוות שעשה, יחשבו בעיני להרבה, מדה כנגד מדה.

נמצא לפי"ז, שמי שיש לו מדת ההסתפקות ושמו בחלקו, ירוויח כפלים: א) יהיה לו טוב בעולם הבא כשעשה מעט זכויות יחשבו לו להרבה. ב) גם בעולם הזה יהיה מאושר, שינצל מעצב ודאגה מכיון ששמו הוא בחלקו.

בזה תבואר אמרת חז"ל (אבות פ"ד-א): איזהו עשיר השמח בחלקו, שנאמר "גיע כפיך כי תאכל אשריך וטוב לך". פסוק זה כולל ב' המעלות: א) "אשריך בעולם הזה" - כי אתה שמח בחלקך ואינך שואף ליותר מ"גיע כפיך". ב) מלבד זאת "וטוב לך לעולם הבא" - כי על ידי כן מעט הזכויות יחשבו לך כהרבה מדה כנגד מדה. על הפסוק בפרשת כי תצא "לא יחבול רחים ורכב" (דברים כד-ו) מעורר הגאון רבי זלמן סורוצקין זצ"ל בדברים נוקבים ואקטואליים גם לזמננו, בזה הלשון:

"וכאן מצאתי מקום להעיר, על מה שנהגו בשנים האחרונות, שאנשים בלתי אמידים, ואפילו עניים, לווים וממשכנים את כל אשר להם, כדי לעשות סעודות גדולות למאות אנשים לרגל מאורע כל שהוא במשפחה, ואין צריך לומר בשמחת בר-מצוה, נישואין, אירוסין, גם לפניהם ולאחריהם... וקונים דירה ורהיטים, בגדים ותכשיטים ומבזבזים על כל זה לא רק כל אשר להם, אלא פושטים את היד לקבל נדבות על "הכנסת כלה", ואפילו על "הכנסת חתן". - וכל זה אינו מספיק למותרות עד... שפושטין גם את הרגל למלואם, שהלוו להם על דברים "נחוצים" כאלה".

בנעלים קרועות...

בתקופה שאחר השואה, היה עסוק כ"ק האדמו"ר מקלויזנבורג זצ"ל לשקם את הנפשות ההרוסות, ברוחניות ובגשמיות, ולהקים מוסדות לשארית הפליטה. במשך כל ימות השבוע לא הפשיט את בגדיו מעל גופו. במנעלים קרועות של חיל ה"ווערמאכט" עשה את נדודיו, כשהוא מסרב בתוקף להצעת מקורביו, שיזמינו בעדו מגפים חדשות ונוחות. "כאשר יזמינו בעד כל הפליטים נעלים חדשות, יעשו גם עבורי"... אמר.

לבסוף הערים עליו איש ממעריציו, ר' משה אליעזר איינהורן ז"ל, אשר הזמין ורכש עבורו נעלים משובחות אצל סנדלר מומחה במינכן. נכנס האיש אל חדרו בלאט לפנות בוקר, כשהוא נרדם לאונסו ועינו נעצמו לשעה קלה, וסילק משם את מנעליו הקרועות, הציב במקומן את החדשות. כשהקיץ הרבי התמרמר מאוד על שלקחו ממנו את הנעלים הישנות, אולם שוב לא היתה לו ברירה, והוא נעל במקומן את החדשות...

לפי האש

הנאה יתירה בעולם הזה...

הגרמ"ד סולובניצ'יק זצ"ל סיפר בשיחותיו על ההסתפקות שהונהגה בבית אביו הגר"ז זצ"ל: "בביתו לא הסכים אבינו להכניס מקרר, אלא השתמשו בבולקים של קרח, עד לאותו מעשה שאירע:

שנה אחת היו שבת וחג השבועות סמוכים זה לזה והחום היה גדול מאוד. הלכנו לחפש חתיכת קרח כדי לשמור בה את הדגים שיתקיימו לשני הימים, אבל כבר לא היה אפשר להשיג קרח והוצרכו לנסוע לגבעת שאול שהיה שם בית חרושת לקרח.

ואולם רק סמוך לשבת השגנו איזה חתיכת קרח, אבל היא נמסה באמצע היום והאוכל לא נשאר טרי והתקלקל ולא ידעו מזה, ולאחר שאכלו ממנו היה לכולם חולי מעים. כשראה אבינו שזה כבר יכול להביא לידי חולי, הסכים להכניס בביתו מקרר חשמלי. ואמר לנו: "דעו לכם כי כל הנאה יתירה כאן בעולם הזה, מורידה ומנכה מהחלק הצפון לעולם הבא!"

שעורי רבינו משולם דוד - דרוש ואגדה

"למה צריך את כל הכסף הזה?"

פעם הגיע לידי של החפץ חיים, סכום גדול בבת אחת של שלושת אלפי זלוטי, כפדיון ממכירת ספריו. הדבר גרם לו צער עמוק... "מדוע אני צריך את כל הכסף הזה?" שאל בצער, והוסיף: "כשריש לקיש נפטר, כל רכושו שהותיר אחריו הסתכם בחבילה של ירקות והוא קרא על עצמו: "ועזבו לאחרים חילם" (גיטין מז).

על כן, החל הח"ח לנקוט מיד בכמה פעולות של שימוש בכסף הזה לצורך הציבור, כמו הדפסת ופרסום חוברות שונות בעניני חיזוק הדת ועוד כהנה פעולות שונות לזיכוי הרבים, עד שהוציא מכיסו את הזלוטי האחרון...

מאיר עיני ישראל

"מה עושים עם כל כך הרבה כסף?"

לביתו של הגראי"ל שטיינמן זצ"ל נכנס מנכ"ל "מפעל הפיס" לקבל ברכה על פעילותו למען הציבור. הוא סיפר בהתרגשות כי אפשר להרוויח בהגרלת הלוטו אפילו עשרים מליון שקלים.

שאל אותו הרב שטיינמן: "מה עושים עם כל הרבה כסף? כנראה שלוקחים את הכסף לקבר או משאירים אותו כאן כדי שיהיה ליורשים על מה לריב"... הוסיף המנכ"ל להסביר כי כדי להגביר את הסיכויים לזכות יש שבוחרים מספרים לפי המזלות שלהם ולפי תאריך הלידה.

ביטל הרב שטיינמן את הדברים באומרו: "אין כזה דבר בעולם שמספרים זוכים, אלא אנשים שנגזר עליהם, הם זוכים. ולכן המספרים וה"פנטטים" זה כלום. היו פעמים שעסקים שמאוד הצליחו ואחרים רכשו אותם, וכשעברה הבעלות אליהם העסק הפסיק להצליח, כי לא העסק מצליח אלא האיש שעליו נגזר הצלחה".

חכימא דיהודאי

לקרב את החוטאים ואת הנחשלים – להדריכם ולכוונם לדרך האושר שבחיי תורה ומצוות!

נלמד מהפסוק: "והקריתם לכם ערים ערי מקלט תהיינה ונס שמה רוצח מכה נפש בשגגה" (פרק לה-יא)

לומדים מפסוק זה – אומר בעל חידושי הרי"ם – כיצד יש לנהוג עם אדם כזה שנכשל בעבירה חמורה, וכעת הריהו נרדף, ונפשו מרה עליו על שהרג נפש בשוגג, וכאילו אינו מוצא לו מקום בעולם. שאז מאיר לו הקב"ה פנים ואומר לו: "ושמתי לך מקום" – עדיין לא אבדה תקוותך. יש לך אכסניה בה תנצל מרודפי נפשך. בדרך זו גם עלינו לנהוג: לתת סיכוי ותקוה טובה לחוטאים. לא להתיימש מהם, לא להרחיקם ולעזבם בדרךם הקלוקלת. אלא לקרבם, להדריכם ולכוון להם את הדרך העולה בית ה'.

לומדים מכאן מוסר-השכל שגם אם חטא אדם בחטאים גדולים עדיין יש לו תקוה להנצל על ידי שישוב בתשובה. וכמו שפירש המהרש"ם מבראשון זצ"ל את נוסח התפלה שאומרים בימים נוראים: "באין מליץ יושר מול מגיד פשע, תגיד ליעקב דבר חוק ומשפט..."

כלומר: כאשר יעמוד האדם במצב שבו חטאיו הם קשים ונוראים ביותר ונראה לו שכבר אין עליהם תשובה, ו"אין מליץ יושר" עליהם, אלא רק "מגיד פשע", בכל זאת צריך אותו עברייני לדעת שלא הכל אבוד, אלא "תגיד ליעקב" – יש לעודדו ולומר לו שיש כאן "דבר חוק ומשפט", שגם אם אינו מבין היאך פועלת תשובתו להעלותו מכזו דיוטא תחתונה, בכ"ז זהו החוק והמשפט שחוק השי"ת בבריאתו, למרות שאין בו כל הבנה והגיון שכלי.

חז"ל שואלים בגמרא (נדרים לב.): מפני מה נענש אברהם אבינו ונשתעבדו בניו למצרים? ומשיבים: מפני שהפריש בני אדם מלהכנס תחת כנפי השכינה, כשאמר לו מלך סדום: "תן לי הנפש והרכוש קח לך" (בראשית יד-כא), שמע ונתן לו. [ואילו היה מעבירם לעצמו, היה יכול להכניסם תחת כנפי השכינה].

תמה על כך הגרי"ש אלישיב זצ"ל (בדברי אגדה): הלא אברהם אבינו שם לו למטרה להפיץ את אור האמונה בהשי"ת וכל עיסוקיו היו להכניס נפשות תחת כנפי השכינה, וכפי שלומדים זאת חז"ל מהפסוק "את הנפש אשר עשו בחרן" (שם יד-כה), וא"כ נשאלת השאלה: היאך ויתר אברהם אבינו ביודעין על אותן נפשות שכבר היו תחת ידיו והחזירם לסדום?!

ותירץ הרב אלישיב, שבתחילה אמנם סבר אברהם שתלמידים הם כבנים, כפי שדרשו חז"ל (סנהדרין יט.). שהמלמד בן חברו תורה כאילו ילדו. ובמיוחד לוט שהיה קרוב אליו גם מצד הקירבה המשפחתית. אך כשנוכח אברהם לראות, לאכזבתו הגדולה, את שאירע ללוט שפרש ממנו ובחר לגור בסדום הרשעה, רפו ידיו, ונטה להתיימש מפירות טיפוחיו, אמר לעצמו, אם האדם הקרוב לו ביותר שאף קלסתר פניו דומה לו, ברח לסדום, מי יערב לו שתלמידיו האחרים, שהשקיע בהם את מירב כוחו, לא יעשו כן.

זו הסיבה שכאשר נפלו לידי אותם נפשות מסדום, היה מוכן לוותר עליהם, כי דן ק"ו בעצמו: אם לוט בן אחיו שהצילו במסירות נפש, חזר לסדום, על אחת כמה וכמה שהם יחזרו...

אך התביעה שהייתה על אברהם והגזירה שבאה בעקבותיה, מלמדים אותנו שאין להתיימש משום אדם באשר הוא. וכפי שלא התיימש הקב"ה מבני ישראל שהדרדו במצרים למ"ט שערי טומאה וגאלם והכניסם תחת כנפי השכינה, כך-אין לנו להרחיק את החוטאים ולנוטשם בדרךם הקלוקלת, אלא עלינו לקרבם, להדריכם ולכוונם לדרך התורה והמצוות.

תפילין ותורה בקיבוץ "עין חרוד"...

ביום שני ז' סיון תש"א, נפתחה בפתח תקוה הוועידה הארצית השלישית של אגוד"י, אשר כל דיוניה עמדו תחת רושם אימי השמדת יהודי אירופה. מאות רבנים, באו אל הוועידה בלב שבור ורוח נכאה, כדי לדון במצב הרוחני של יהדות התורה בארצינו הקדושה.

בועידה זו עמד הרב מפוניבז' – הגרי"ש כהנמן זצ"ל וזרק לחלל את סיסמת הכנף המפורסמת שלו:

"**כיתבו** תפילין ומזוזות לילדי "עין חרוד" (קיבוץ חילוני). עוד נצטרך להקים "חידרים" וישיבות עבור ילדי "נהלל"! (גם הוא קיבוץ חילוני).

שאל אותו בנו, מנין לו הבטחון והוודאות הגמורה בהכרזתו על "מניחי תפילין ולומדי תורה בעין חרוד"? (חזון שכידוע התגשם). השיב לו בפשטות: "מן התורה! מן הכתוב "לבלתי ידח ממנו נידח!" וכשם שאנו מאמינים ב"אנכי ה' אלוקיך", באותה מדה עלינו להאמין בפסוק "לבלתי ידח ממנו נידח" מפני ש"תורה אחת היא!" **הרב מפוניבז'.**

מכתב אחד במועד הנכון...

מסירותו ואהבתו של הגאון רבי ניסים טולידאנו זצ"ל (ראש ישיבת שארית יוסף) לתלמידיו, היו לשם דבר. ממש כאבא לבניו. והרי דוגמא אחת מיני רבות:

לפני כארבעים שנה הגיע לישיבה בחור שהתגורר ליד קיסריה ובא מבית שאינו חרדי. הוא לא הגיע מתוך השלמה, וכל העת התלבט האם להמשיך בישיבה או ללכת לצבא. לבסוף החליט לקום ולעזוב את הישיבה. הוא הודיע זאת למשגיח, ולמחרת בבוקר יצא מהישיבה ובידו המזוודה.

והנה בצאתו פגש בדוור שנכנס באותו רגע כדי להביא מכתבים. הבחור הסתקרו: "אולי יש מכתב בשבילי?" הדוור נתן לו את הערימה, ופתאום כן! הוא מצא מכתב שממוען אליו. היה זה מאת... ראש הישיבה רבי ניסים טולידאנו ששהה אז באמריקה למען הישיבה.

הבחור לקח את המכתב והתקדם לתחנה כאשר הגיע לתחנה קרא את המכתב: "ידידי אהובי, חביבי יקירי..." כך נפתח המכתב שכולו איכפתיות לתלמיד. "מה שלומך? אני דואג לך וחושב עליך מרחוק. אני יודע אלו נסיונות אתה עובר ובטוח שקשה לך..." ועוד כהנה וכהנה מלים הפורטות על נימי הלב.

הבחור נדהם למקרא המכתב. המלים המרצדות ריצדו אל מול עיניו הדומעות ואז אמר לעצמו: "בכזה ראש ישיבה זכיתי? אם כן אני חוזר!" הוא חזר לישיבה והמשיג שכבר השלים עם עזיבתו, התפלא לראותו... הבחור הראה לו את המכתב שהיה בשבילו כמים קרים על נפש עייפה.

בעקבות המכתב הזה, נשאר גם אחיו של הבחור בישיבה, וגם שתי אחיותיו נישאו לבחורים מהישיבה! ארבעה בתים ניצלו בזכות מכתב אחד של ראש הישיבה שהגיע אל הבחור בס"ד במועד הנכון.

הלמות עמלים

"הכל מכוחה של דרשה אחת שלכם"...

סיפר אחד המשגיחים בישיבה גדולה: יום אחד עוצר אותי בדרכי יהודי חרדי לא מוכר ומספר לי: "פעם עברתי ביום תשעה באב ליד ביתו של ר' יעקב לוינסון (באנגליה), אשר תמיד מתאכסנים אצלו עשרות משולחים, והנה שומע אני שמישהו דורש בשפה האנגלית. הענין משך אותי, נכנסתי והאזנתי.

"**כבוד** הרב הוא זה שמסר את הדרשה. אותו זמן הייתי רחוק מיהדות כרחוק מזרח ממערב. אשתי היתה גויה רח"ל, וממילא שני הילדים שלנו היו גוים. הייתי עשיר. היו לי שני "סופרמרקטים" גדולים שהיו פתוחים בשבת, אבל לאחר ששמעתי את הדרשה הושפעתי ממנה הרבה והחלטתי לחזור בתשובה.

הלכתי וגיירתי את אשתי וילדי, ואף מכרתי את כל עסקי ועליתי לארץ ישראל. כאן קידשתי את ביתי בכל המובנים והבנים שלי כבר לומדים בישיבות קדושות, והכל מכוחה של אותה דרשה שלכם! דרשה שהצילה אותי ואת משפחתי!..."

ומי כעמך ישראל

בין איש לרעהו – סיפורים בני זמננו

'איפה מוצאים אנשים כאלו?'

סיפור 1

אספר לכם את ש'בדידי הוה עבדה' - כך פותח שולח הסיפור שיחיל' (שמו שמור במערכת).

בחג הסוכות האחרון, תשפ"ב, בניתי סוכה בחצר הבנין. לאחר החג רציתי להשאיר את הסוכה עומדת, כדי שתשמש עבורנו בינתיים מעין מחסן (הצפיפות. אתם יודעים). אמנם, הסוכה הסתירה חלון של שכן... כמובן מאליו שהשכן צדק לחלוטין כאשר ביקש לפרק את הסוכה!

במצוקתי כי רבה ניגשתי אל השכן ואמרתי לו: 'אתה צודק במאת האחוזים. במאת האחוזים! עלי לפרק את הסוכה, אך יחד עם זאת תרשה לי בבקשה להסביר לך את התועלת העצומה שיש לי מנוכחות הסוכה. אם גם לאחר מכן תבקש שאפרק אותה, כמובן שאעשה זאת באופן מיידל'.

השכן הקשיב למה שאמרתי ו... החליט לוותר!

* * *

חשבתם שכבר שמעתם מה זה "שכן טוב"? עדיין לא התחלתם לשמוע!

יום אחד הוא ניגש אלי ואומר שברצונו לתת לי 1,000 ₪.

נדהמתי מהרעיון ורציתי להבין מה מסתתר מאחוריו...

לא ארכו הימים והסוד התגלה:

השכן הזה החליט לוותר מכל-הלב על ענין הסוכה - אבל מידי פעם התעוררה בליבו, בכל-זאת, תרעומת... כיון שכן קיבל על-עצמו שבלי נדר הוא יעניק לי 1,000 ₪.

וכל זאת למה?!

ידוע יסודם של בעלי-המוסר שכל שאתה מעניק יותר, כך אתה גם אוהב יותר. חשב לעצמו השכן: 'אם אעניק לבעל הסוכה סכום כסף משמעותי, ממילא גם התרעומת תישכח מליבי!'

איפה מוצאים אנשים כאלה?!

מי כעמך ישראל!

סיפור 2

ישבו להם מספר כפריים יחדיו. וכאשר כפריים יושבים

יחדיו מקומו של "המשקה" כמובן לא נפקד...

לא שהם השתכרו, מה פתאום! רק התבשמו מעט. לקראת הכוסית השלישית, כאשר אָדִי האלכוהול של השניים הקודמים החלו להתפשט במוח, פנה כפרי ושאל את חברו: "האם אתה אוהב אותי?"

"בוודאי שאני אוהב אותך!" השיב החבר בכנות ומתוך שכנוע פנימי עמוק.

"האם אתה יודע מה חסר לי?!" הוסיף הראשון ושאל. והשני משיב בתימהון: "מאיפה אני יכול לדעת מה חסר לך?!"

"אז אם אתה לא יודע מה חסר לי" - סיכם הראשון את הנושא - "איך אתה טוען שאתה אוהב אותי?!"

לאותה שיחת רעים האזין במקרה הרה"ק רבי משה לייב מסאסוב ז"ע. מתוך שיחתם - אמר רבי משה לייב - למדתי את מידת אהבת ישראל בבחינתה האמיתית:

לדעת ולהרגיש מה חסר לחבירו!

חידה ידועה שואלת: האם דייג אוהב דגים? התשובה היא כמובן חיובית, אלא שאז צצה לה השאלה הבאה: אם הוא אוהב אותם אז למה הוא עוקר אותם ממקום חיותם, הורג אותם ואוכל אותם?!

התשובה הפשוטה היא שהוא לא אוהב דגים - הוא אוהב את עצמו. ו"עצמו" אוהב לאכול דגים... כלומר, מכיוון שבכוחו של הדג למלא אצלו חסרון מסוים - אם של רעב, ואם של צורך בפרנסה - לפיכך הוא "אוהב" את הדג.

באותה מידה יכול אדם לדמיין שהוא אוהב את חבירו - בו בזמן שהוא בסך הכל אוהב את עצמו. בדיוק כמו הדג גם החבר ממלא לו חסרון מסוים. פיצור-הַבְּרֵתִי נזקק האדם לְהַבְרָה, והחבר הוא זה שמספק לו צורך הכרחי זה. לפיכך הוא אוהב את חבירו, אך ככלות הכל זהו מילוי של צורך עצמי.

מתי נבחן האדם אם אהבת ישראל שלו אמיתית? כאשר מטרת החברות להשלים את חסרון הזולת ולא את חסרון עצמו. הוא אשר למד רבי משה לייב מאותו משפט כפרי קצר וחכם: "אם אתה לא יודע מה חסר לי איך אתה טוען שאתה אוהב אותי?!"

היית מעורב בסיפור שקשור לבין אדם לחבירו? שמעת ממקור ראשון?
ספר לנו עכשיו! פקס: 077-7671812 דוא"ל: ahavemet@012.net.il